



İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Anabilim Dalı

IX. ULUSLARARASI İSLAM HUKUKU LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALAR SEMPOZYUMU

PROGRAM VE ÖZET KİTAPÇIĞI

26-27 EKİM 2023



"Bu etkinlik TÜBİTAK tarafından desteklenmektedir."

14:30-16:00

3. OTURUM: أصول الفقه

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Üveys Ateş

الاجتهاد المقاصدي وأثره في تغيير الفتوى : دراسة تطبيقية : مسألة سفر المرأة بدون محرم نموذجاً

Aboubakary Sereme

تحليل الفتاوى الفقهية ودوره في ضبط الحركة الفقهية

Mohammed Yousuf Al-Qudah

معالم نظرية الفساد عن الدبوسي

Ebtihal M.R.Abuazar

Çay-Kahve Arası

16:15 17:45

4. OTURUM: FIKIH USULÜ

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şükrü Özen

Fıkıh Usûlü-Kelâm İlişkisine Dair Farklı Bir Mülâhaza

Şuheda Bozyel

Vaz'î Hükümün Vaz'ı: Âmidî ve Râzî'de Şer'î Hüküm Nazariyesinin Karşılaştırılması

Zehra Gülsüm Yılmaz

Manhaj Tarjih of Muhammadiyah: Critical Analysis of Fiqh al-Wāqī' and its Solution in Contemporer Era

Yahya Fathur Rozy

Çay-Kahve Arası

17:30- 19:00

5TH SESSION: ISLAMIC FINANCE AND ETHICS

Oturum Başkanı: Mohamed El-Gammal

Shaping the Halal Industry Landscape Through NFT and Metaverse: New Horizons

Muhammad Fazlurrahman Syarif

The waqf system in Muslim Societies: Evolution, civil society nexus, challenges and revival

Afef Dhifallah

Māwardī's Ethical Thinking: The Ethical Reformulation of Legal Norms in "Adab al-Dunyā wa'l-Dīn"

Balym Zhengisbekova

KAPANIŞ

Vaz'î Hükümün Vaz'ı: Âmidî ve Râzî'de Şer'î Hüküm Nazariyesinin Karşılaştırılması

Zehra Gülsüm Yılmaz, İbn Haldun Üniversitesi

Dinin temellendirilmesinin ve ana kaynaklarının anlaşılmasının metodolojisini sunan usûlü fıkıh ilmi, faaliyeti itibariyle delillerden yola çıkarak şer'î hükümlere ulaşmayı hedefler. Şer'î hükümün taksimi meselesi ise dördüncü asırdan itibaren alimler tarafından farklı şekillerde ele alınmıştır. Bu taksimdeki önemli noktalardan biri de mükellefin fiillerine ilişkin şâriin hitabı olan teklifî hükümler ile şâriin bir şeyi başka şey için sebep, şart yahut mâni kılması anlamına gelen vaz'î hükümler ayrımının yapılmasıdır. Usûl eserleri incelendiğinde teklifî hüküm-vaz'î hüküm taksimini ilk vaz' eden kişinin Eş'arî usûl alimi Seyfeddin midî olduğu görülür. Amidî mütekellim usûl metoduna uygun olarak yazdığı eseri el-İhkâm'ın ilk bölümünü usûlü fıkıh ve mebâdisine ayırmış, hüküm meselesini de fikhî mebâdi altında işlemiştir. Daha önceki usulcülerin hüküm tasnifinde bulunan teklifî hükme vaz'î hükmü de dahil eden midî, bu taksimi ile kendisinden sonraki alimleri büyük ölçüde etkilemiştir. Nitekim midî'den sonra mezkûr ayrımı İbn Hâcib devam ettirmiş ve zaman içerisinde teklifî-vaz'î hüküm tasnifi yaygınlaşarak usûl literatürüne dahil olmuştur. midî'nin çağdaşı olan Fahreddin Râzî'nin usûl eseri el-Mahsûl'de ise bu ayrımın olmadığı ve şer'î hüküm başlığı altında teklifî hüküm kaydını kullanmaksızın hükümlere yer verildiği görülür. Bununla beraber Râzî sebep, şart gibi vaz'î hükme dayanan unsurları ise şer'î hükümlerin alameti olarak ele alır. Müteahhir dönemin başlangıcına tekabül eden Râzî- midî devrindeki bu eserlerin genel itibariyle ilimleri, özelde ise usûlü fıkıh ilmini yeni bir bakış açısıyla ele almaları, bu dönemdeki çalışmaları müstakil olarak mercek altına almayı gerektirir. Bu bağlamda aynı dönemde yaşayıp vicâhen görüşmedikleri halde Gazzâlî usûl çizgisinden etkilenen ve mesâil ile tertip açısından sonraki alimlere büyük oranda tesir eden mezkûr iki alimin hüküm nazariyesindeki sistematik yaklaşımlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve midî'nin vaz'î hükmü usûl literatürüne dahil edilmesinin ortaya konulması, usûle katkılarının görülmesi açısından araştırılmaya değer mahiyettedir. Bu minvalde çalışmada Râzî ve midî'nin şer'î hüküm anlayışları mukayeseli olarak ele alınacak ve midî'nin vaz'î hüküm ayrımı ile usûle getirdiği katkı incelemeye tabi tutulacaktır.